

DR. BALOGH ZSOLT

KÚRIAI BÍRÓ

KÚRIA

Könyvismertető Holló András

»Az Alkotmányjognak asztalánál – Az Alkotmánybíróság belülnézetben...« c. könyvről

A fenti könyv a HVGORAC Lap- és könyvkiadó szokásos élénk színű (sárga és vörös) kiadványainak egyik új darabja. De nemcsak a szín élénk, hanem a tartalom is. Nehéz és szokatlan műfajra vállalkozott a szerző. Az Alkotmánybíróság működését mutatja be úgy, ahogy csak nagyon kevesen látták: belülről, a mindennapi munka szempontjából. Nehéz műfaj azért, mert nemcsak egy alkotmányos szerv életébe kapunk bepillantást, hanem – talán még izgalmasabb – lét-

rejöttébe is. Holló András – aki az Alkotmánybíróság főtítkáráként kezdte, majd alkotmánybíróként ítélkezett, végül karrierútja elvezetett az Alkotmánybíróság elnöke közjogi méltóságig – végigkísérte az Alkotmánybíróság huszonhárom évét. Több évtizeden átvezető sétára invitál minket a szerző, aki a témában kétség kívül autentikus.

A rendszerváltozás időszaka ma már történelem, a joghallgatók számára tananyag. Az Alkotmánybíróság működésének megértéséhez is elengedhetetlen a létrejöttkori körülmények ismerete. Viszont igazi, ínycsecknek való falat az abba való betekintés, hogy miként került kialakításra az első indítványok kapcsán az indítványokat kísérő adatlap, vagy az, hogy a jelentősebb döntések körüli viták milyen emberi és szakmai hozzáállást tükröznek. S talán aki a könyvesboltban nézegeti e könyvet nem is gondol rá, de abba is bepillantást kaphat „belülnézetből”, hogy miként vált a szerző az Alkotmánybíróság elnökévé.

A könyv kilenc fejezetből és utószóából áll. Szisztematikus összeállításról van szó. A szerző messziről indít, a rendszerváltást megelőző időszakból. Megismerhetjük aztán az első alkotmánybírósági törvény létrejöttének előzményeit, majd az Alkotmánybíróság szervezete kialakításának körülményeit. Mára az Alkotmánybíróság ügyrendjével kapcsolatos egykori „vita” ugyan rendeződött, de mintegy kortörténeti dokumentumként megismerhetjük az egykori „ügyrendi viták” kiindulópontját. Ezzel párhuzamosan bepillantást kapunk a szakmai munka kezdeteibe is, az első határozat megszületése és a nyilvánosság elé lépés folyamatának ismertetésével. A könyv e fejezetei olyan információval szolgálnak, amely máshonnan szinte beszerezhetetlen.

A nyilvánosság számára talán kevésbé volt ismert, de az Alkotmánybíróság működésének első tapasztalatai alapján már a kilencvenes évek közepétől szorgalmazta a rá vonatkozó törvényi szabályozás korszerűsítését. Ez az alkotmánybírósági törvény módosítását, vagy új törvény megalkotását, illetve az ún. ügyrendi törvény helyzetének a rendezését igényelte volna. Mivel az Abtv. minősített többséget igényelt, ezért

erre – több nekifutás ellenére – nem került sor (egészen 2011. év végéig). Megismerkedhetünk azzal a helyzettel, amikor az Alkotmánybíróság létszáma a működőképességének határára csökkent, minthogy azzal is, miként vetéltek el a törvényi szabályozás korszerűsítésére irányuló elnöki kísérletek. A teljes ülésen csak az alkotmánybírák és a főtitkár lehet jelen, így a teljes ülési tárgyalásokba való bepillantás a kívülállóknak lehetetlen. Ugyanakkor e könyvben „[a]z alkotmányjognak asztalánál” fejezet alatt rálátunk a teljes ülés működésére, egészen a különböző felszólalási stílusok bemutatásáig.

A könyv vége felé egykori újságcikkekben megjelent interjúkat, elemzéseket találunk. Hiteles kordokumentum ez, hűen tükrözi azt a folyamatot, amelyben az Alkotmánybíróság (nagyon hamar) megtalálta helyét a közjogi rendszerben. Az utószóban a szerző mintegy elbúcsúzik az Alkotmánybíróságtól, gondolatai az örökség védelmében fogalmazódtak

meg. De nemcsak az utószóban találunk a jövőnek szóló olyan gondolatokat, amelyek az alkotmányos jogállam védelméről szólnak, hanem külön fejezetben is, de másutt is, áthatva az írás egészét.

Szokatlan is e műfaj. Szokatlan, mert lényegében „szobaitkokba” kapunk bepillantást úgy, hogy a bemutatás eleganciája miatt az senkit nem sért. Megismerjük azt a közösséget, amelyet úgy hívtak, hogy Alkotmánybíróság. Közösséget említettem, mert a kezdetekben alkotmánybírák, munkatársak, egymásra utalt közösséget alkottak. A nehéz külső (hátráltató) körülményeket csak így lehetett legyőzni.

Ajánljuk e könyvet azoknak, akik az Alkotmánybíróság működésének arra az aspektusára is kíváncsiak, ami az elméleteken, a döntéseken, és a jogszabályokon is túl van. Egy sajátos szemszögből látjuk ezt: a főtitkárból lett volt elnök visszatekintése alapján.